Byxe oronuudai proletaarinar, negedegtii!

№ 209 (2233)
1937 onoi aavgustiin
30
PONEDEELЬNIK
14-xi ZILEE GARNA

Buriaad-Mongoloi Ynen

Byxexolboonoi Komunis (bolьşeviig) Paartiin Buriaad-Mongoloi Mozliin Komiteedai, Buriaad-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialiis Respyyblikiin Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai yder byriin gazeeta

Redaakciin aadris:
Ulaan-Yde goorod,
Ceentrsojuuziin, 19.

№ sen 10 mynge.

OŞONHOO DYLE NOSOO

Xojor zilei saad tee, aavgus- n 30-nai hyni, Don- asэi şaxtioor Aleksei Sta- anov өөriingөө azalai dab- taar socialiis baiguulaltiin y..de şine xuudaha neeze ehen baina. Staxaanovai re- ordto azal bolbol delxei ere urda yzegdөөgyi yiled- riiin ynder deede bytөөsiin lөө arad bygediin baildan te- seze oronon aguu jixe xyde- nei badaran xygzehen dab- tiin oşon baihanaa dylen lon xurdan tyrgen xul bal meteer saaşaa delgerhen ina. Staxaanovai nere bol l byxe Soveed oron deere cialiis myriissөөnei şine dee- şatiin siimvol bolon aldar- an baina. Tere gebenbee şo xuuşan, ymexirehen tex- s noormotoi temesexe, e socialiis azalai ynder ede disciipliiniin ba kylьtyy- n tylөө temesexe jabadalai ramşag mergen uriaa bol yrgen jixe SSSR oronoi ii azyiledberi, kolxooz, sov- oz deegyyr şine şine sta- novtaniii oloşoraniihaar jire- n baina. Manai Buriaad ongoloi respyyblikede bodoto xaanovtan olon bolhon bai- . Ali byxii azal deere sta- anov meetodei xydelmeri l huuri ezelhen baina.

Ene aguu jixe arad byge- n xydeleөn bolbol sociali- iin tylөө temesehen baatar- baildaanai byxii yjeryyd beledxegdehen baina. Ene lbol ulas oronoo indyyst- yylxe aguu mergen Staaliin liitikaar baiguulagdahan ty y zergiin teexnikeer xujag- an byxe baazatai baina. iime jixe xydeleөn bolbol nsэl manai Soveed orondo gan xygzeze bolxo baigaa. pitaliizmai genzehee mul- an syleөtei baidal zoxioon, gigyi socialiis bylgem bai- ulza baigaa sengeleg, xy- yy zargalta Soveed oronoi milioon azalşan aradai ndahaa iime gaixamşag xy- leөn burjalan garxa argatai igaa. Ene bolboi „socialii- haa komuniizmda şilzen oxo erxe baidalii beledxeze ihan jadadal bolno.

(I. Staaliin).

Tiin myneө yjede Staxaa- v, Krivonoos, Bysiigin, Vi- gradovanuudtai zergeşen al xydelmeride komunis jo- or xandaza, delxei deere danь yzegdөө, duuldaagyi der deede yiledberiiin by- өsii xaruulan ygedeg şine şine nyyd yderhөө yderte urgan oşorzo — „myneөder staxaa- vtan ysөn bolboş, ygleөder ba daxin nemexe baihanda n azag hezeg tyrxeb. Sta- anovtan bolbol manai azyi- dberiiin şine jyyme yysxeg şed myn bolxo bygөөd, sta- xaanovtanai xydөөnei manai indyystriiin jireedyi baidalii yzyylze, xydelmerişen angiiin jireedyi sojol teexnikiin xygzel- tiin yriiiji zosoogoo bagtaaza, socialiizmhaa komuniizmda şilzen oroxo ba erdem uxaanai azal ba bejiin azal xojoroi xoo- rondoxi xarşa ilgaaji usadxaxa jabadalda zailaşagyi şuxala azalai bytөөsiin deede gyised- xelnyydii tuilaza bolxo gansa- xan zamii bidende neen yge- ze baihaniinь eii todo bişe gy?“ — geze staxaanovtanai By- xexolboonoi anxadugaar zyө- leldөөn deere aguu jixe bagşa nyx. Staalinai xelehen yge xe- reg deere bejelyylegdeze baina.

Ende haja, staxaanov xyde- leөnei exe niutag—Donbaasai şuluu nyyrhenei uurьxaida soloto zaboojşçig Dmiitri Ko- needaalov gegşe aavgustiin 19-de şaaxtada orozo, 7 çaas soo xydelmerilexedөө 150 kvadraatna meetr şuluu nyyr- he maltaza, zaboojşçigoi noor- mii 2132,2 % dyyrgehen bai- na Eneentei zergeşen ene jixe xydeleөnei zagsaalda tyg ty- men sine xynyyd nemeze bai dag. Staxaanovtanai xydeleө- nei 2 zilei oigoor daşaramdu- lan manai Buriaad- Mongol respyyblikiin faabrik, zavood, kolxooz, sovxoozuudai pooli deegyyr myn şine şine sta- xaanovtan urgaza, yiledberiiin ynder deede bytөөsөnyyi tui- lagdaza baina.

Staxaanovtanai xydeleөnei xojordoxi zilei oiji ugtan tem- degleze yngergexe jabadal bolboi staxaanovtanai xyde- leөji ulam xygzyylxe dabxil- tiin yje bolno.

Staxaanovtanai xydeleөnei ulamaar yrnin delgerze baixada, angiiin xarşa eliimeentnyyd haad tybeg tataxiin hedelge- nyydii xedeg baina. Tiin te- denerei xoroto aaşii buta so- xizo, staxaanov xydeleөji tol- goilzo, tedende dyyren erxe baidal baiguulxa, azalaa şined- xen, daişalxii johoor tabixa xeregte byxe xyse şadalaa zangidan şine ilaltiin amzal- tanuudii dabaxa—negen şuxa- la manai zorilgo myn. Staxaa- nov xydeleөji byri yrgenөөr delgeryylxe xeregte bidener olon dutuutaibdi. Zygөөr sta- xaanov xydeleөji yrgenөөr delgeryylxe erxe baidal biden- de gyised bii.

Komuniis paarti ba aguu jixe Staalinai xytelberi doro nigtaar zagsan baildaza, sta- xaanov xydeleөji ulam xur- daar, ulam xyseteigeer delge- ryylen, ulam byri badaruul- ja!

Aguu jixe staxaanov xyde- leөn ulam delgereg!

MYNӨӨDER—STAXAANOV XYDELӨӨNEI XOJORDOXI ZIL

„STAXAANOVTANAI XYDELӨӨNEI... UDXA ŞANAR BOLBOL, SOCIALIIZMHAA KOMUNIIZMDA ŞILZEN OROXO ERXE BAIDALII BELEDXEZE BAIHAN JABADAL BOLNO“. (I. STAALIN).

KOLXOOZUUDAI UGTAMZA

Manai xariuu—staxaanov xydelmeri

SSR Xolboonoi Aradai komisarnarai Soveedai ba BK(b) P-iin Centraalьna Komit edai togtooloor manai Buriaad-Mongol respyyblikede olgohon aguu jixe xyngeleltenyydii manai kolxoozniguud duulaza medexedee, paarti ba zasag bolon jixe bagşa nyxer Staalinda yşөө daxin bajarrii xyrgene.

Eneentei xamta manai kolxoozniguud bolbol, ene togtooloi xariuujiinь staxaanovtanai bolьşeviig xydelmerieer xariuulxabdi geze negen duugaar togtoobo. Gadana, kombajnioor nyx. Rypoşoov, traktoriist nyx. Ovçiinnikov ba ştyrbaalşeg nyx. Nimiin gegşed ydereigee noormii 16 gaa haa dooşo bişeer xadaxabdi geze ujalga abba.

Ene zilde urgasa hain. Bajalig urgasaa sag soonь şanar haintaigaar, geegdelgyigөөr xuriaaza abxabdi. Yngeregşe 1936 ondo azaita ydertөө 2 kiilo talxa xubaahan baibal, ene zilde danda zergөөriinь xelexede, azalta yderei 7-8 kiilo xyrtexe baina.

Manai respyyblikiin kolxoozuudai saaşadaa byri tyrgөөr xygzexiin xeregte paarti ba zasagai gazar bolon nyx. Staalinai esege mete anxaraza baihanda yşөө daxin kolxoozniguudai bajar xyrgeneb.

D. S. Vaandanai.

Ulaan-Ydiin zooniin „Gegeerel“ kolxoozoi tyryylegşe.

Noormoo 130-150 proceent dyyrgene

Biçyyr. Xarlan somonoi Çernoovoi neremzete kolxoozoi tariaalanaipooli deere tariaagaa tyrgen ba hain şanartaigaar xuriaaxiin yrgen temesel jabuulagdaza baina.

Kolxooznig **Nastaasi Jefiimova** gegşe staxaanovsa johoor xydelmerileno. Ydereі 40 buxal booxo noormotoi aad, yder byri 65 buxal boono. Xehen azalainь şanar jixe hain. Kolxooznig **Xanda Cebegei** gegşe yderbyri 55 buxal boono. Gadana, boolgoşon **Daşamaa Banzarai, Aagnija Çiizkova** gegşed ydereigөө noormii 125 proc. dyyrgene.

Ede kolxozniguud tariaa xuriaalgiin azalda garxahaa urda socialiis myriiseөnei doogovor batalza staxaanovtanai johoor xydelmerilexe geze abhan ujalgaa dyyrgeze jabanad.

***

Myn ene **kolxooz** bolbol ene zil soo mal **ysxeberiiingөө** tysөбii amzaltatai gyisedxeze baina. **Aavgust negenei** medeegөөr, ene kolxoozoi zilei tyseb: xoni jamaa ysxelgөөr—110 proc., ebeerte mal ysxelgөөr—110 proc., aduu mori ysxelgөөr—98,5. proc., gaxai ysxelgөөr—100 proc. bolhon daiha. Gadana, ene zileigee orçonoi kampaaniii 100 proc. gyisedxebe.

Ene zilde, 40 morinoi baixa koniuuşni, tyrexe ynieedei ba narai tugalnuudai baixa nege dulaan baira bariza dyyrgede-

B. Sakijaagai

ALEKSEI STAXAANOV.

Staxaanovşadai olzo

Rostoov-naDonyy. 27. (TASS) Kybaanskiin Kaneloovskoin tyryy MTS bolbol oroohoto tariaa xuriaalgiingaa dyn garga- ba. Kombajnioornuud erxim xydelmeriilingөө esөste ynder jixe olzo olhon baina. Kombajnioor Trofiim Kosteenko 26 yder soo 1705 gektaar xuriaaza, 8643 tyx. mynge olzo oloo. Myn Paavil Ivaneenko 1008 gektaar xuriaaza, 4457 tyx. olzo olhon baina.

Bişeş staxaanovşadainь olzo jixe. Kombajnioor Bondarieenko gegşe „Kommunaar“ kombajnaar 500 gektaar xuriaagaad, 2237 tyx., Vasiili Griişçenko 461 gektaar xaxalza, 1690 tyx. gexe mete olzonuudii olhon baina.

Kaneloovskoin MTS-ei 20 kombajnioornuud 27 yder soo 1079 gektaar xuriaaza, 48051 tyx. mynge olzo olbo.

SSSR-ei CGK-ai preziidiymde

Aavgustiin 27-oi yder SSSR-ei CGK-ai preziidiymei zasedaani bolhon baina. Ene zasedaani deere „Ulaan Xereehen“ ba „Ulaan Xaxadhara“ geze bylgemyydei sojuuzai gyisedxexe komiteedai xydelmeri tuxai jixe xelseen bolhon baina.

***

SSSR-ei CGK-ai preziidiymei zasedaani deere nyx. M. I. Kaliinin bolbol oron niutagaigaa urda gabijaata xereg dyyrgegşedte oordenuudii bariuulba. Ene zasedaani deere SSSR-ei Jixedeede Syydei seregei kolleegiin xydelmerişed oordenuudii abba. SSSR-ei Jixedeede Syydei seregei kolleegiin tyryylegşe—aarmiiin seregei jyriist nyx. V. V. Yylьrix bolboi zasagta gyn jixe bajar xyrgexe zuuraa „bide bolbol saaşadaaş өөhediingөө xydelmeride byri jixe erşemteigeer revolyycioono xuuliii bexizyyixe ba socialiis gyreneigee intereesii bexi xatuugaar saxixabdi“ geze naiduulhan baina.

Eneenei daraa, Xydelmerişen—Tariaaşanai Ulaan Seregei komandiirnuudta oordenuudii bariuulba. Edenerei zyghөө nyx. L. P Kootov ygexelehen baina,

Grazdaan dainai yjede өөhediingөө daişalaxii zorig gargahanai tula, tere yjede 136 poolkiin otdelioono komandiir jabahan I A. Boriseenko ba 209 dexi poolkiin vzvoodoi komandiir jabahan N.S. Byxtojaarov gegşed Ulaan Tugai oordenuudii abhan baina.

Myn, M. I Kaliinin bolbol, Amdeermda ybelzeze baihan ekspediiciin naçaalьnig n. M. I. Xraamovto Azalai Ulaan Tugai oorden bariuulza, ene nyxedte bajar xyrgebe.

Hyyldenь, Mixajiil Ivaanoviç bolbol,—SSSR-ei Jixe deede Syydei seregei kolleegiin xydelmerişedei oorden xairanuudii abhiiji temdeglexe zuuraa—ene xairanuud xadaa manai syydei oorganuudai Soveed Xolboonoi byxii daisadtai amzaltatai temeseze baihii gerşelene—geze xelehen abina.

***

SSSR-ei CGK bolbol SSSR-ei C G K-ai sekretaarь n. Goorkin gegşii tib delexein soveed jixe aatlas xeblen gargahan redakcioono soveebai tyryylegşe ba „Soveed baiguulalta“ geze zurnaalai redaaktor bolgon batalba.

O.J. Şmiidtiin profeessor Samoiloviçto elьgeehen raadioograama

De- Loonga aralnuudai rajoondo baigaa ledokool „Sadkoodo“ aavgustiin 28-nai yder Moskvaahaa iime raadioograama elьgeegdehen baina:

„Sadkoo“— Samoiloviçto, Xramcoovto, Myyxanovto.

De-Loonga arxipelaagta amzaltataigaar xyrehenteitnai ba genrieette aralda buuhantaitnai daşaramduulan, ekspediicede xabaadagşad ba ekipaazil xaluunaar amarşalnabdi. Tanai amzalta bolbol Soveed Aarktikiin byxii aralnuud ba dalainuudii manai xydelmerieer xangaxa jabadalii şiidxene.

Şmiidt, Bergaavinov, Kraastin.“

Rydoolьf aral deere doro yyletei baina

Ysegelder yylen jixe dooguur jabaza baihanhaa Rydoolьf aral deerexi aerodroomii bytyylzerxihen baina. Eneen deerehee, Soveed Xolboonoi Geroi Şevelioovai ekspediice Amdeerma deere haataza baina. Sagai ularilai haizarxalaar ekspediiciin samoliooduud Rydoolьf aral teeşe niide e baina.

Ysegelder inoodçig Graciaanski Oleneek golii yngereөd, Byyat Tiksii teeşe niideze jabana.

M. D. DIYKAANOV

DYYSIA VINOGRAADOVA.

„STAXAANOVTANAI XYDELƟƟN BOLBOL MANAI SOCIALIIS BAIGUULALTIIN TYYXEDE TEREENEI XAMAG ALDARTAI ZYILNYYDEI NEGEN BOLZO OROXO EREGTEI BA EMEGTEI XYDELMERIŞEDEI XYDELƟƟN M

(I. STAALIN

STAXAANOVTANAI XYDELƟƟ YYDXEGŞE

Jaakov Grigoorijeviç Razmaxniin bolbol Selengiin paroxoodstv deere tabadaxi zilee xydelmerileze jabana. Mynɵɵ zavoodai kyznieeçne ceexiin brigadiir ba kyzneec jym Ceexenь staxaanovtanai ceex bolhon ba staxaanovşa bişe xyn ceex dotoronь ygei boloo. Nyxer Razmaxniiinai xydelmerileze baihan ene ceex bolbol hara byriiingɵɵ noormii 240-hɵɵ 250 proc. xyrter dyyrgedeg baina.

Jaakov Grigoorijeviç bolbol paroxoodstv deere staxaanovtanai xydelɵɵ egee tyryylen yydxehen ba yiledberiiin xuuşan noormii 700 proc. xyrter dyyrgedeg baigaa. Ene edibxi yydxelcigee ba ilaltiingaa tylɵɵ suu da garza BMASSR-ei CGK-hoo xyndiin graamota şagnal abhan baina

Mynɵɵ nyx. Razmaxniiin gegşe erxim staxaanovşa zandaa yde reigee noormo 250 haa 280 proc xyrter dyyrgeze jabana.

—Jamar argaar ceexiingee byxii xydelmerişedil staxaanovtan bolgozo şadaa geeşebte, xɵɵreze ygiit geze Jaakov Grigoorijeviçto xandaxadamnai iigeze xɵɵrebe:

—Staxaanovtanaixydeleɵniii xygzyylxe jabadalda brigadiir xyn egee xariuusalgatai ujalga abxa johotoi baina. Brigadiir geeşe ɵɵriingɵɵ uçaastogii egee tyryylen xydelmerleer xangaxa ujalgatai. Brigaadaa instrymeent, tohon xeregseleer bolood bişe şuzala materiaalnuudaar tahalduulangyi xanguulxa; azal ygei zogsolgotoi ali byxii arganuudii xereglen temesexe ujalgatai. Tiixedee, egee gol şuxalanь gexede xynyydee taniza abxa; şadabari, dyrşeliinь medexe, tiigeed bodoto deerenь xaşargyi xodo zaaza ygexe ba bejeeree xaruulza ygexe xeregtei. Bi ede eriltenyydii sym dyyrgedeg bi. Yligerlexede, xydelmeriiingɵɵ duuhaxahaa 2 xonog urda „xydelmerimnei duuhaa" geze zaxil xedeg-bi. Xydelmeriiin bii bolomsoor xydelmerişedtɵɵ şadaxa şadaxa soonь xubaaza ygedeg bi. Tiixedem xydelmerişedɵi —yglɵɵ nygɵɵder xexe xydelmeriee medeed, jaaza xe xede tyrgen, şanartaigaar bytestei baixiinь bodozo yzedeg jym.

Gadana, bide yiledberidɵɵ racionalizaaca ba izobretaatelьstv geeşii jixe yrgenɵɵr xeregledeg bide. Yligerlexede, nege ştaamp zoxioohomni, xydelmeriiimnai 2 daxin tyrgedxedeg baina. Vintiliaatorhaa exileed zoxioohon jyymed olon.

Iime xydelmeriiin eseste xydelmerişedni noormoo 200-300 proc. dyyrgedeg jym. F.G. Koorlişev alxaşan jabahanaa mynɵɵ 5-xi razriaadai kyzneec bolood, noormoo 230-240 proc. dyyrgeze jabana. Sygadaajev geze buriaad ceexte tyryyn jireed baixadaa smeene soo 40 booltiinuudii xedeg aad, mynɵɵ 120-140 boltiinuudii xeze noormoo 2 daxin dyyrgedeg boloo. Gadana, nyxed Zerkoov K. Bedniaagin A. gexe zergiin noormoo 200 proceenthoo dooşo bişe dyyrgedeg staxaanovtan jixe olon.

Mynɵɵ manai ceex staxaanovtanai harada beledxexe baina. Ene hara soo syydnenyydei ybelei remoontdo belen bolxo: zapaas xeregselnyydii beledxexe, gemtelde orohon paroxood ba baarzanuudai zahabarida jiree haanь sag doronь zahaxa ujalganuudii bejedee daaza abaabdi. Ene ujalgaa gyisedxexe şadabari ba argaş bii. kotioolьno ceexteigee socialiis myriisɵɵnei doogovor batalaabdi.

Baga saga eldeb dutuu zyilnyyd yzegdedeg jym, tiigeed manai „staxaanovec" geze xaniin gazeeta (redaaktoranь—nyx. Maliyyxa) tede dutuunuudii aldadaggyi, ynil medehen baidag jyyme,- geze nyxer Razmaxniiin xɵɵrebe.

Dondog.

Selengiin proxoodstviin zavoodoi, kyzneeçne ceexiin brigadiir staxaanovşa nyx. Ja. G. Razmaxniin.

Staxaanovtanai xydelɵɵnei piooneernuud

ERXIM BRIGAADA

Nyxer Je. R. Taraseenko gegşii manai Ulaan-Ydiin parovooz-Vagoonoi zavood deere medexegyi xyn geze xomor baixa. Ene xynei edebxite yydxeleer, staxaanovtanai xydeleɵnei xojordoxi oido ba Oktiaabriiin socialiis revoliyyciin XX-xi oido ugtamza bolgon tus zavood deere staxaanovtanai dekaada emxidxegdehen baigaa.

Nyxer Taraseenko bolbol manai gigaantiin parovooz xagsardag ceexiin koompleksne brigaadiin naçaalьnig, zavoodai erxim staxaanovşa jym.

Ene koompleksne brigaada bolbol aavgust hara soo 11 parovooz xagsarxa geze daalgabari abhan aad, 12 parovooz zahabarilaxa geze bejee ujalgalhan baigaa. Tiigeed yngeregşe yderei medeegeer 12 parovooz xagsarza hariingaa prograamii bolzorhoo urda 109 proc. dyyrgeze baina.

—„Manai brigaada hainaar xydelmerilene. Staxaanovtan nyxed **Mazyyr**, **Vodolaaşçenko**, **Verniigor** gexe zergiin erxim şadabarita xynyydtei baigaad muugaarş xydelmerilxiin argagyi. Iime nyxedɵɵr byridehen 4 brigaadiin baidag geeşe haa smeene byriiin nege parovooz zahabarilza bolxo baina,"—geze nyx. **Taraseenko** xɵɵrene. staxaanovşa boltoronь nyx. Taraseenkiin hurgahan nyxer **Mazyyr** bolbol staxaanovtanai dekaadahaaş uragşa, dekaada sooş yiledberiiingɵɵ noormii 180 proc. dooşo dyyrgeegyi. Xydelmeridɵɵ şin nigta ba oroldostoi xyn baigaa. Nyx. **Vodolaaşçenko** bolbol myn yiledberiiingɵɵ noormii dyyrgengyi baiza yzɵɵgyi jym. Ɵɵriingɵɵ hain xydelmerieer bişe nyxedtɵɵ zişee xaruulza edibxi zorigiinь xygzɵɵdeg baina.

—„Manai ceexte dutuu dunda jabahan uçaastguud olon baina. Hara soo parovooz zahabariladag baixa yjedemnai, bidende tuhalalsaxa ceexnyyd manai xeregtei xeregselnyydeer xangaa boldog baigaa. Tiigeed, mynɵɵ bolxodo bidenei eriltii xangaza şadaxaa boliood baina. Şaltagaaniinь xadaa tuhalalsaxa ceeznyydei xytelberilegşed xoohon naiduulgahaa bişe yretei jyyme xenegyi. Manda xamahalsaxa ceex ba priiooduudai ɵɵriingɵɵ xydelmeriii gyisedxedeg geeşe haanь, bide mynɵɵ bytɵɵhen azaltaigaa xojoroi zeregii xexeheimdi,—geze nyx. Taraseenko ba tereenei brigaadiinxid medyylne.

Ene brigaadiin dunda niite xymyyzelei xydelmeri jixe hainaar jabuulagdadag baina. Xydelmeriiin zabharlalga—tyrzuuriin amaralta byride brigaadiin massovlig nyx. Verniigor gegşe gazeeta ba zurnaalnuudhaa abtahan honin zyilnyydii unşaza brigaadiinxinaa jixe honirxuuldag baina.

Brigaadiin dundaxi discipliine jixe hain. Xydelmerihɵɵ xozomdoxo—progyyl xexe jabadal geze yzegdɵɵgyi baina.

Dygnen xelxede, nyx. Taraseenkiin brigaada bolbol staxaanovtanai ebtei ba zişeete byle bolzo şadahan baina. Myn staxaanovtanai xydeleɵnei xojordoxi oiji yiledberiiin ynder ilaltaar ugtaza şadaba.

D. Avraamov.

SELENGIIN PAROXOODSTV DEERE STAXAANOVTANAI HARA

Selengiin uhan zamai traansportiin staxaanovtan ba udaarniguud, inzeneer teexnikiin xydelmerişed bolbol Oktiaabriiin socialiis revoliyyciin XX oido ugtamza ba staxaanovtanai xydeleɵnei xojordoxi tyyxete yderii temdeglexiin tula sentiaabriiin 1-hee oktiaabriiin 1 xyrter staxaanovtanai hara sonosxon yngergexe geze baina. Mynɵɵ, paroxoodstv deere: paroxood byxende, ceex byride, priistenyydte, xeltesyydte staxaanovtanai harada beledxel xegdeze, ene hara soo xexe xydelmeriiingɵɵ tysebtei tanilsaza baina.

Eksploataaciin xeltes (naçaalьniganь — nyx. Bytov) ene hara soo navigaaciingaa zilei prograamiin 33,3 proceentiinь dyyrgexe baina. Ene tysebɵɵ gyisedxexedɵɵ zileigee navigacioonno tysebii bolzorhoonь 20 xonog urda dyyrgexe boloo. Barilgiin xeltes (naçaalьniganь—nyx. **Matsancov**) ene hara soo xamta 418 mingan tyxerigei barilga xexe baina. Zavood bolbol (naçaalьniganь—nyx. **Krivoşeejkin**) tus hara soo 44521 xyn-çaas xydelmeri xexe baina. Xeregseleer xangadag xeltes (naçaalьniganь—nyx. **Laktioonov**) tus hara soo byxii xeltesyydei xydelmeride xereglegdexe ali byxii xeregselnyydeer byrin xangaxiin tylɵɵ, sklaad byxendɵɵ syydxe tooriuulan eelzee togtoozo sklaaduudaa yder hynigyi belen bailgaxa ujalga abba.

Myn, traansportiin ba finaansiin xeltesyyd tus tustaa ujalganuudii abba.

Paroxooduud deere politikan xymyyzelei xydelmeri jabuulxiin tylɵɵ partiijna nizaaca bolbol 15 komnarii tomilhon baina. ...regşe ydernyydte, paroxoodstviin ceex, brigaada, kom... byxende, xydelmerişedei ...laanuud bolzo staxaanovtanai hara soo xexe tyseb tuxai xelsehen baina.

Aradai daisan-trockiistan... paroxoodstv deere xehen ...rololgiin xolşlolnuudii usad...xa, navigaaciingaa tysebii b... zor hoonь urda dyyrgeze, yile...beriiin ilaltanuudaar Oktiaa...riiin socialiis revoliyyciin ... oiji ugtaxa, staxaanovtanai b...lii ulam yrzyylxe—staxaanov...tanai hariin ug zorilgo bolno. Ene zorilgonuudaa paroxoods...viin koolieѕtiiv gyisedxeze ş...daxanь soxomtoi geze naidag...dana.

Daaşin.

Alairai aimagai „Ulaan Nilxai" kolxoozoi moridoi feermii daagşa oorgento nyx. Atioonov.

Baldanai Ga... udaarni...

Z. kaamin. Sagaan-M... monoi Staalinai neren... xoozoi gesyyn Garma... gegşe ybehenei xuriaa... hainaar jabaza, ydereі... mii xododoo dyyrgeze... şelen dyyrgedeg baig...

Nyxer Baldanai bo... novood jabaza, ybehe... tysebɵɵ 20 yder soo... şanartaigaar dyyrgeh...

Nyxer Baldanai zve... bahan 62-toi ybegen... Seren gegşe ydertɵɵ... gekraar ybehe gara... za, zaluuşuulda hain... ruuldag baina.

JAPOONAI RAZVEEDKIIN XOROTO HYIDXELEI XYDELMERI

(Yrgelzelel. Exinь 172, 175 ba 190 noomernuudta)

SSSR-ii esergyysexe şpioonuudta verboovkoor abxa japoonai razveedkiin jabadaliinь bolbol verboovkodo kandidaad bolzo taaramaar xynyydii eliryylen olxiin tylɵɵ xynyydii nigta şinzelxe ug zorilgii razveedkiin urda tabihan baina. Xiliin saana (Manzuurta, Koreido) ba SSSR-ei orşom dotorş japoonai razveedka bolbol verboovka xexedee socialiis baiguulaltada eris daisan, angiin talaar kapitaliis oronuudaar xolbootoi, sedxileigee talaar zabxairşahan, gemte jabadalnuudta xyrmeldeşehen iime xynyydte byxe naidabariaa tabidag baihan ba mynɵɵş tabiza baina. Soveedai razveedkaar eliryylegdehen japoonai şpionaaz tuxai xeregyyd bolbol ene xelegdeheniii gyised todorxoilono.

Zişeelxede, 1935 ondo manai territoori deere jabuulga xehen japoonai verbovşiig bolbol diversioono yyrte 7 xyniii verboovkoor abza amzahan baigaa. Ene 7 xynhɵɵ 3-nь paartiijna bileedeer niuuraa bytyylhen trockiistnuud, negenь urdiin deniikinei oficeer, negenь urdiin xaanta yjiin oficeer, negenь urdiin kulaag, negenь tomo toogoi sektaant baiza baigaa.

Baha nege ondoo xeregeer 1936 ondo eliryylegdehen 11 şpioonuudai dunda dvoriaanai dundahaa (pomeeşiguudai, pabrikaantnuudai ba oficeernuudai dundahaa) garhan 9 xyn baigaa.

DXKX-ai oorganuudaar hyylei sagta eliryylegdehen SSSR-ei territoori deere jabuulga xeze baihan şpioon-diversioono organizaacanuud dotor urdiin zandaarmanuudtai ba tomo tomo gazar ezelegşed gexe zergiin xynyydtei zişeegyi hainaar zoxildon niileşehen trockiis-buxaarintanai bandiiduud bolbol udaridaxli şanartai xytelberi jabuulza baihan baina.

Tere johoor xadaa, soveed arad zonoi jixe xoroto daisanuud bolxo japoonai şpioonuud ba predaatelьnuud bolbol socializmiin xeregii xorodon yzen jadadag, kapitaliizmiin barlag şalgii busaaza asaraxii xysedeg iime xynyyd soohoo verboovkoor abtadag baina.

***

Japoonai verboovkada xereglegdexe kaadrnuud xiliin saana bolbol gol tyleb Manzuuri da ba Koreido baidag.

Istoorioor ugaadahanai nyxen oruu xajagdahan, Manzuurida baigaa japoonai seregei miis sinyydei şyrge dotor „xydelmeri" xylieehen sagaan-bandiidtanai olon muudangi generaalnuudai dunda japoonguudta nelieed xyndeteinь atamaan Semioonov geze baidag. Japoonai interveenciin yjede Alas zyyn xizaarta azalşan tymeniii saazalagşa ajaulta aluurşan baixaar yle baran, ton tomo xulgaişan bolxo japoonai xuuşan ageent ene bolbol Urda Manzuurida ymsiingɵɵ ezelgyyrile baidag ba Alas Zyyn zygei xamag sagaan bandiiduudai „voozdь" bolxil oroldozo baidag vebertei. Sag sagta muuxai yner gutangi xarbinai sagaan gazeetaxanuud soo ene „atamaanai" „Niipponde" (sagaan xarbinai japoonii daxahan xelen deere Japooni iime neretei jym) durataib, SSSR-ii esergyysehen temeselde tusxai şalgaraxab gehen bisegei dyremgyi ba xolboldoxogyi „intervnjyy" garaad jabadag. Zygeer japoonguud bolbol semioonovto jamar negen raidamzanuudaa tabidag baina. Mongoloi Arad respyyblikede dobtolon oroxiin tyseb zoxioozo baigaa japoonai generaalьna staabaixad bolbol japoonai seregei kavaleeriiin beledxeleer dutuu baixada eneende jixexen hanaagaa tabingi baidag. „Atamaan" Semioonov bolbol Manzuurida ba Dotoodo Mongoldo baigaa japoonai aduu mori ydxexe jabadalda zaabari ygedeg ba mongoloi talanuudta operaaca xexe ba gynzegii ariin razveedkada aşaglagdaxa xyngen kavaleeriiin xehegyydii bii bolgoxli Semioonov bolbol japoonguudaar urid tomilogdohon baina

Nege xeden zilei urda japoonguud sagaan bandiidai negen organizaaca bii bolgohon jym, tere organizaacii japoonai ageentdiversaant ba şpioon Rodzajeevski gedeg tolgoilozo baidag. Bejejee „Rossiiin faşiis paartii" geze nereledeg Rodzajeevskiin organizaaca bolbol japoonguudai SSSR oruu jabuulza baigaa şpioonuudii, terroriistnuudii ba diversaantnuudii sere beledxedeg ba tedende zaabari ygedeg azaltai baina. Aldarta soveed xile saxigşad bolbol japoonai razveedkiin beledxeze, SSSR oruu xajahan ali olon sagaan baandanuudii usadxahan baina.

Ton xeterxei neterşehen, revoliyyede esergyy muuxai yilɵɵ xyralamadii negedyylze Rodzajeevski bolbol japoonai razveedkada xelehen ygɵɵ oruu jabaxa ageentnuudii verboovkoor abza ygene. Japoonai seregei miissinyyd bolbol ene şpioon paartida nelieed jixe myngen zɵɵri ygedeg baina. Rodzajeevski bolbol soveed xynyyydte esergyy terroor xexe geze sagaan emigraantnuudai yxedelnyydii uriaalhan muuxai xoroto uriaagaar dyyren debterxenyydii ba yder byriiin gazeetaxanuudii gargaza baixa argatai baidag.

Rodzajeevski ba tereenei „paartihaa" gadana, Manzuuri dotor tereentei zergelen jabaza baihan, oroşoi sagaan emigraantnuudii dejedee tatan abza daidag şpioon—diversioono xamtaralnuud japoonai razveedkada baidag baina. Soveedai territoori deere şpioonuudii ba terroriistnuudii xajaxiin tula beledxexe jabadai negeş minuutada zogsodoggyi baina.

KVZD-ji (zyyn xitadai Tymer Zamii) Soveedai zasagai xudaldahanhaa xoişo soveedai grazdaanuud bolxo tus zamai urdiin xydelmerişel Manzuurhaa SSSR oruu olooroo orozo exilehen baina. Ede mordogşodoi dunda japoonai razveedkada verboovkoor abtahan xynyyd myn baiza baigaa. KVZD deere xydelmerilze baihan orosuudai dunda formaalьna talaaraa SSSR-ei grazdaniiin geze nereteihee bişe, soveed xolbootoi jamarş xelxieegyi niuurnuud ali olon baihaniii japoonguud aşaglahan baina. KVZD-ein urdiin xydelmerişedel zarim xubiinь socialьna talaaraa daisan eteel geedei dundahaa garhan xynyyd baixa tuladaa sagaan gvaarditanaar xolbooriidodog baigaa. Ede nojod bolbol sagaan gvaarditanda sedxilee tabixiin xamta, KVZD deere xydelmerihɵɵ gansaxan halaxagyin uşarta soveed paasport baridag gy, ali soveed paasport ygexii guilta xedeg baihan baina. KVZD-ein xudaldaglahanai hyyleer edeenei zarimanь soveedai grazdaniiin baihan baidalaa jaaraltai usad xaza tyryyşiingee emigraant baidalda busaza orohon baina.

Zygeer japoonguudai verboovkoor abtahan xynyyd bolbol soveedai grazdaniiin bailalhaa xarxagyi, xarin tere baidaldaa byxezeze şpioon—diversioono xydelmeri jabuulxiin tula SSSR-te oxoxo gehen erid zaabari japoonguudhaa abhan baina. DXAK-ai oorganuudaar nelieed olon iime şpioonuud eliryylegdehen baina.

1932 ondo japoonguud bolbol jirexe sagta SSSR-te elьgeegdexe şpioonuudai tusxai „kyyrs" (tyr hurguuli) emxileze exilehen baigaa. Ene kyyrs bolbol taniuuhatai (şofioor, radiist gexe metiin) mergezel olgodog hurguuli geeşe geze bejejee xalxaladag jym. Sagaan emigraantiin zaluuşuud bolbol iime kyyrsnyyd deere tusxai teexniken beledxel yngerɵɵd baixadaa, („soveed" yngɵɵr bejejee urid yngelɵɵd) SSSR oruu orozo, tende seregei udxa şanartai azyiledberiiin gazarnuudta, şuxala şuxala tymer zamai bilşer gazarnuudta, elektrostaancanuudta, seregei xesegyydtɵ oroz xydelmerilxe gehen daalta japoonguudta abdag baigaa. Xyngen bodoltoi xynyydei gemte banaamar baidalii aşaglaza, japoonguudai verboovkoor abtahan ede xarbinai zaluu xynyyd bolbol SSSR-te zarim teeşee jamarş şalgalta ygeigɵɵr teberegden abtaza zarimdaa byri komsomoloi ba paartiijna bileedyydii mexeleze abşadag baigaa.